

16+

Eerste stappen

JEZUS' ONDERWIJS VOOR ZIJN DISCIPELEN

BIJBELSTUDIE

Werkdocument Leidingdeel

1. Aanschouwelijk onderwijs

Bijbelgedeelte

Lukas 5:1-11

Zingen

Psalm 67:1, 2 en 3; Psalm 116:1,7 en 8

Hoe zal ik U ontvangen (TZE 52), Zie ons ootmoedig tot U naad'ren (TZE 115)

Doel van de avond

Na deze avond...

1. weet je hoe Jezus discipelen roept door Zijn macht te tonen.
2. beseft je dat God een gelovige reactie vraagt als Hij roept.
3. kun je antwoord geven op Gods roeping.

Deze doelen zijn bedoeld om focus aan de avond te geven. We beseffen dat er uit het Bijbelgedeelte andere lijnen zijn te trekken. Het is echter belangrijk om de jongeren met een samenhangende boodschap in aanraking te brengen.

Extra informatie voor de leiding

Focus

Jezus Die het Woord bekend maakt, gaat ook mensen aanstellen die dat doen. Het is het "vangen van mensen". Hij neemt mensen in dienst die dat niet waard zijn. Maar de wijze waarop Hij ze roept, laat zien, dat wie Hij er toe roept dat met zegen mogen doen, dankzij Hem!

Omschrijving focus

Jezus bracht het Woord. Toepassing: Zijn prediking en onderwijs, het fundament ook van apostelen en profeten, staat dat ook bij ons - in ons kerkelijke leven en persoonlijk centraal?

Zielen vangen, mensen verbinden aan Hem door Zijn Woord is een lijn die Hij Zelf tot en met naar onze tijd toe heeft uitgezet. Soms via roeping tot een speciale taak. Toepassing: Zielen vangen, dat is - bij alle verschil in plaats en kring - ook actueel voor ieder christen. Hoe blijkt dat bij ons?

Simon erkende, dat hij zo'n rijke vangst niet had verdiend. Toch nam Jezus hem in dienst. Toepassing: Jezus gebruikt ook vandaag geen volmaakte mensen, maar mensen die Hij in de weg van gehoorzaamheid bij de hand neemt, leerden wij gehoorzaam zijn en van Zijn beloften leven?

Jezus liet via de wonderlijke visvangst als Meester en Heere zien dat Hij wel mensen in dienst neemt, maar Zelf voor de uitkomst zorgt. Toepassing: Dat mag moed geven als je zelf niet kunt bekijken dat het zegenrijk zal zijn.

Simon en de anderen liet alles achter. Volgen heeft grote impact. Het was wel het volgen van niemand minder dan Jezus! Toepassing: Bij alle verschil is het goed je af te vragen in welk opzicht wij wel of niet volgen en wat dat te maken heeft met hoe wij tegenover Hem staan.

Achtergrondinformatie

Jezus' brengen van het Woord waarin Hij Zich bekend maakte als de Beloofde, met Wiens komst het Koninkrijk van God nabij gekomen is, vraagt in de hoofdstukken voor hoofdstuk 5 de aandacht, en dat doet het ook aan het begin van hoofdstuk 5. Daar wel beknopt, want de aandacht wordt uitvoeriger gegeven hoe de weg ging naar de roeping van de discipelen, met name van Simon. Dat beknopte betekent niet, dat we van twee losse delen zouden mogen

sprekende: de roeping is er één om dienaar te zijn van de Meester in dienst van Zijn Wóórd, het Woord dat zegt Wie Hij is, wat Hij kwam doen en doet als de Beloofde en als de noodzakelijke Redder. (Lukas 24:45-49 en Handelingen 4:12)

De discipelen zijn vanaf dit moment meegegaan, om voor hun bijzondere werk te worden toegerust. Ze zien en horen alles wat Jezus heeft begonnen te doen en te leren, vanaf de prediking van Johannes de Doper. Hun volgen stond in het teken van het Zijn getuige zijn, al tijdens hun "opleiding" (Lukas 9:1) en na Zijn hemelvaart – bijzonder begiftigd met Zijn Geest! (Lukas 24:48-49; Handelingen 1:8)

Het is goed om oog te hebben voor de plaats van dit hoofdstuk in het geheel van het Lukasevangelie en voor het zicht op het doel na Pasen zoals dat in Handelingen aan de orde komt.

Algemene lijnen die in dit hoofdstuk oplichten

Er is het unieke in dit hoofdstuk van de bijzondere taak voor Simon en anderen, het dient ons oog te geven voor Gods weg door geschiedenis met Zijn evangelie.

Het bepaalt ook bij de weg die de kerk en ieder christen persoonlijk heeft te gaan in volgen en "mensen vangen" vandaag.

Tenslotte mag het volle licht niet ontbreken op wat Jezus' gave in de wonderlijke visvangst zegt voor Zijn betrokkenheid bij alle arbeid in Zijn Koninkrijk van toen en van nu.

Indeling

Het gedeelte bestaat uit 2 delen:

- I. vers 1 t./m. 3: a. Jezus' leren aan de zee, en b. het vragen van Simons schip als plaats om dat te doen.
- II. vers 4 t./m. 11: de wonderlijke visvangst en de roeping van de discipelen om als "vissers van mensen" het Evangelie uit te dragen.

Onderverdeling kan hier zijn:

- a. Jezus' opdracht, b. de uitvoering en c. de wonderlijke visvangst,
- d. de verwondering, en e. de roeping om "vissers van mensen" te worden.

Exegese

Vers 1-3

Er is een doorgaande lijn in wat Jezus deed, wel is er verandering van plaats: eerst preekte Hij in de synagogen van de plaatsen van Galiléa, in de beginverzen van hoofdstuk 5 leerde Hij vanuit een schip op van het Meer van Gennésaret – zo genoemd om de vorm, die van een harp. Als enige evangelist noemde Lukas het "meer".

Bijvoorbeeld Mattheüs, die de Joden als eerste lezers had, noemde het "zee".

Een precieze tijdsvermelding ontbreekt. Toch is er wel iets te zeggen: Simon kende Jezus al wel, 4:38 en wordt door inmiddels een door een "schare" gevolgd die het "Woord van God" – een uitdrukking die Lukas meer gebruikte - wilde horen.

"Leren" kan te maken hebben gehad met de praktijk van het leven dat bij de prediking van het Koninkrijk van God (zie 4:43-44 en 24:47) behoorde, zo in Mattheüs 5:2 en 28:19. Het wordt hier niet nader beschreven, later in het evangelie wel.

De schare – de menigte, vaak bedoeld: van het gewone volk – drong zo aan, dat Jezus een goede spreekplaats zocht. Hij zag de vissers, terug van het - gewoonlijk - nachtelijke vissen, zie vers 5. Simon en diens schip worden betrokken bij het zoeken naar een goede mogelijkheid om te spreken. Sprekers zāten gewoonlijk.

“Bad” betekent: ernstig vragen (zie Lukas 15:28 en 2 Cor. 5:20). Simon van wie het schip was, is de bekende discipel, eerder genoemd in 4:38, die door Jezus ook Petrus wordt genoemd. Het gebruik maken van juist zijn schip is tekenend voor de plaats hij die inneemt in de discipelrij van de twaalf. Zie de uitleg bij vers 10b-11. Het gebruikmaken van zijn schip, is de inleiding op zijn roeping. Wat Lukas beschrijft houdt verband met Mattheüs 4:18 e.v. , de roeping van de discipelen, Lukas laat één bepaald detail zien zoomt daar als het ware op in.

Vers 4-5

Jezus gaf na Zijn spreken de opdracht te gaan vissen. Dat klonk Simon onlogisch in de oren. De nacht was de tijd om te vissen, dan zaten de vissen gewoonlijk hoger, merkten ze de netten te laat op, gunstig voor de vangst. Overdag vissen als het 's nachts met de nodige kennis en inspanning – “gearbeid” - niet gelukt was leek daarom niet zinvol. Je netten maken, rusten en de volgende nacht verdergaan met een nieuwe poging leek logischer. Simons antwoord laat dat merken.

Hij antwoordde met een aanspraak waarin hier de erkenning van Jezus' gezag doorklonk: “Meester” – de Gebieder. Het Griekse woord wordt alleen door Lukas gebruikt. Hij noemde Jezus ook “Heere” – vers 8, zie de uitleg bij dit vers. Hij ziet Jezus' Woord als plicht en hecht er geloof aan, dat dit de weg is om toch te vangen! Of hij ook meende, dat de vangst groot zou zijn, daarover uitte hij zich niet, het ligt gezien zijn latere reactie niet voor de hand.

Vers 6-7

Er was zo'n grote menigte vissen “besloten”, door het gevlochten net ingesloten, dat dit scheurde. Hier is gezien het vervolg geen totale scheur met verlies van de vangst bedoeld. Er konden ook stukjes scheuren waarbij het nog in ieder geval grotendeels kon functioneren. Het zegt wel iets over de grote hoeveelheid dat gereedgemaakte netten er niet tegen bestand waren! Met vereende krachten werden beide schepen gevuld, door de grote hoeveelheid vis zakten ze diep weg.

Er was – op Jezus' Woord! - een hoogst opmerkelijke, rijke opbrengst. Die mocht worden binnengehaald door middel van een belangrijke samenwerking.

Het zijn beide zaken die te zien zijn als uitbeelding van de toekomstige werkzaamheden!

Vers 8-10a

Aan de orde komt Simons reactie: verbaasdheid, ook in 4:36, je kunt vertalen: “béving”, dat is ontsteltenis, over deze plotselinge grote vangst door Jezus macht! Hij achtte zich vanwege zijn zondigheid niet waard, dat Jezus zo intens met hem te maken zou hebben. Vandaar het: “Heere, ga uit van mij!” Zie Jesaja 6:5 en Openbaring 1:17.

Simon wordt hier door Lukas al Petrus genoemd, zie 6:14.

Simon Petrus sprak Jezus hier aan met “Heere”. Maria Magdalena noemde Jezus zo, terwijl ze dacht ze de tuinman aansprak (Johannes 20:15). Het gaat hier om meer: Simon beseft Jezus' Godheid: Hij Die zijn schoonmoeder genas, 4:38, en duivelen overwon, 4:31 e.v. en 41 liet opnieuw blijken heilig en groot te zijn. “Hij viel aan Jezus' knieën!” Vergelijk ook Lukas 9:20 en Mattheüs 16:16-17 en Johannes 6:68-69.

Simon stond wel voorop, maar niet alleen. Er worden ook anderen met name genoemd die – zonder dezelfde uitroep - versteld stonden: Jakobus en Johannes, zonen van Zebedeüs.

Vers 10B-11

Simon sprak en hij is het ook die werd aangesproken, vers 10b. Met de veelzeggende woorden, speciaal in het enkelvoud tot hem gericht: "Vrees niet!" Heel wat keren komen deze woorden in de Heilige Schrift terug, Lukas 1:13, 30, 2:10. Hier spreken ze van de genade van de heilige God voor een zondaar die weet dat hij niet overleefd kan blijven, zie Openbaring 1:17.

Opvallend: hoewel Jezus nog beter dan Simon wist dat deze een zondig mens was, trok Hij Zich juist niet van hem terug! Integendeel, deze zondige mens mag Zijn instrument worden. Hij zal "mensen vangen". Is "vissen vangen" goed voor de mensen die ze gebruiken, met het "mensen vangen" komt hij in Jezus' speciale dienst te staan. Het woord met "mensen vangen" vertaald betekent "levend vangen".

Dit heeft te maken met wat volgt: uit andere gedeelten van het Nieuwe Testament blijkt dat Simon een van de twaalf discipelen was, Jezus' bijzondere kring van eenvoudige en zondige mensen. De twaalf zullen later als apostelen uitgaan met Zijn Woord! Dat kun je "het net" noemen, zo zal God zorgen via hun diens voor een goede "vangst". Wat ze hadden meegemaakt is een teken: het tekent voorop de noodzaak van gehoorzaamheid, ook wel de onderlinge samenwerking, en niet in de laatste plaats, dat in afhankelijkheid van Hem het werk niet tevergeefs zal zijn, zie 1 Korinthe 15:58.

Opvallend is, dat het hier speciaal tot Simon wordt gezegd. Hij zal vaak voorop gaan. Soms is hij één van de drie discipelen die een bijzondere plaats hadden, met Jakobus en Johannes, zie vers 10a. Uit andere gedeelten blijkt dat bij wat hier gezegd wordt de andere elf ook betrokken zijn. Verder is opmerkelijk dat er staat: "Van nu aan..." Hoewel de grote uitzending pas later plaats vindt, is hier het begin, al tijdens de "opleiding"!

Jezus' roeping heeft ook direct gevolg: "zij" – ook de anderen in vers 10 genoemd – lieten alles achter.

Achterlaten – als bewuste keus. "Alles" – niets hadden ze hiervan nodig, want hun Meester en Heere zou in wat ze nodig hadden voorzien! Ze deden overeenkomstig datgene waartoe Jezus hen riep.

Roepingen als deze vind je bij Abram en bij Mozes en de profeten. We komen het ook tegen als het verder beschreven staat dat Jezus mensen roept, bijvoorbeeld Levi, zie Lukas 5:27.

Het is niet een verlaten, een zich onthouden zondermeer, het houdt verband met geloof in Jezus!

Dat zeggen ook de laatste woorden: zij "volgden Hem". Op Jezus' Woord was het net uitgeworpen, op Jezus' Woord gingen ze Hem volgen, vanwege Hem zou dat, ondanks alles wat er tegen kon komen, zegenrijk zijn!

Aanwijzingen en antwoorden

Startopdracht. Het is goed om bepaalde momenten specifiek te noemen, denk hierbij aan: verjaardag, overlijden van geliefden, Heilig Avondmaal, Heilige Doop.

1a. Jezus: Jezus zegt wie Petrus is (Gij zijt Simon, de zoon van Jonas) en Jezus geeft Petrus een nieuwe naam (gij zult genaamd worden Cefas, hetwelk overgezet wordt Petrus).

Petrus: In dit Bijbelgedeelte staat niet hoe Petrus reageert.

b. Jezus: Jezus komt in het huis van Simon, daar ligt zijn schoonmoeder ziek. Jezus geneest haar van haar koorts.

Petrus: In dit Bijbelgedeelte staat niet hoe Petrus reageert.

c. Jezus: Jezus ziet Simon (dat is Petrus) en Andreas, Jezus roept hen om Hem te volgen.

Petrus: Op het moment dat Jezus hem roept volgt hij Hem.

2a. God roept op tot bekering (Mattheüs 4:17), God roept op om tot Hem te komen (Mattheüs 11:28), God roept op om je tot Hem te wenden (Jesaja 45:22).

b. De Bijbel spreekt hierover heel eerlijk, 'Want velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren', Mattheüs 22:14. Dit betekent niet dat we niet welmenend worden genodigd, dit laat zien dat wij er van nature niemand is die God zoekt (Romeinen 3:11). Toch roept God ons welmenend om tot Hem te komen. God zegt in Ezechiël 33:11: 'Zeg tot hen: Zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere HEERE, zo Ik lust heb in den dood des goddelozen! maar daarin heb Ik lust, dat de goddeloze zich bekere van zijn weg en leve. Bekeert u, bekeert u van uw boze wegen, want waarom zoudt gij sterven, o huis Israëls?'

c. Als God mensen roept roept Hij hen krachtadig en kunnen ze niet weigeren om naar Hem te luisteren. Petrus moet komen als Jezus hem roept en bij de schoonmoeder van Petrus moet de koorts wijken.

3a. Exodus 20:19: De mensen hebben Gods almacht gezien op de berg Sinaï. En al het volk zag de donderen, en de bliksemen, en het geluid der bazuin, en den rokenden berg; toen het volk zulks zag, weken zij af, en stonden van verre (Exodus 20:18).

Richteren 13:22: Manoach is bang dat hij en zijn vrouw moeten sterven omdat ze de Engel des HEEREN hebben gezien. En Manoach zeide tot zijn huisvrouw: Wij zullen zekerlijk sterven, omdat wij God gezien hebben (Richteren 13:22).

Job 42:6: Job ziet ineens wie hij is tegen over God. Met het gehoor des oors heb ik U gehoord; maar nu ziet U mijn oog (Job 42:5).

Jesaja 6:5 Jesaja is bang dat hij moet sterven omdat hij zijn geheel zondige staat ziet tegenover God (zie kanttekening 18).

b. God laat mensen Zijn almacht zien en hun zondigheid.

c. God vraagt deze reactie van ons als wij onze zondigheid tegenover Hem zien.

d. Eigen antwoord.

4a. Jezus kon op deze manier Zijn almacht laten zien, waardoor Petrus Hem de eer zou geven.

b. In Psalm 127 staat: Zo de HEERE het huis niet bouwt, te vergeefs arbeiden deszelfs bouwlieden daaraan; zo de HEERE de stad niet bewaart, te vergeefs waakt de wachter. God wil ons werk zegenen als we in afhankelijkheid van Hem leven, daarbij moet het wel tot eer van God zijn.

c. Eigen antwoord.

5a. Het geloof bevat twee kernelementen: (1) Kennis van Gods Woord en (2) Vast vertrouwen dat mijn zonden om Christus wil vergeven zijn, dat vertrouwen is gewerkt door de Heilige Geest.

b. (1) Petrus weet dat hij zondig is, dit heeft hij ongetwijfeld geleerd uit Gods Woord, (2) Petrus weet dat Jezus in hem is, anders had hij niet gezegd: 'Ga uit'. Petrus mag dus vertrouwen hebben dat zijn zonden hem vergeven zijn om Christus' wil.

c. Suggesties: (1) God roept op om in Jezus te geloven als we nog niet in Hem geloven: 'Geloof in den Heere Jezus Christus, en gij zult zalig worden, gij en uw huis (Handelingen 16:31)'. (2) God vraagt geloof om het in onze ogen onmogelijke te doen, 'Zo gij een geloof hadt als een mosterdzaad, gij zoudt tot dezen berg zeggen: Ga heen van hier derwaarts, en hij zal heengaan; en niets zal u onmogelijk zijn (Mattheüs 17:20).

Slotopdracht. Suggesties: (1) Via de Doop vermaand en verplicht God ons tot een nieuwe gehoorzaamheid, (2) God roept op om Zijn juk op ons te nemen (Mattheüs 11:28), (3) Jezus roept om tot Hem te komen (Johannes 11:28).

Brug naar inleiding

1. Zorg ervoor dat bij het maken van de inleiding de doelen duidelijk naar voren komen zodat op die manier jongeren gaan nadenken over het thema.
2. Spreek met elkaar door over de vraag hoe God juist extra roept vanuit het lijden. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van het citaat van C.S. Lewis: 'God fluïstert tegen ons in ons plezier. Maar hij roept heel hard in onze pijn. Het lijden is Gods megafoon om onze aandacht te trekken'.
3. Het is goed om halverwege en aan het einde van de avond te kijken naar de doelen. Zijn we op de goede weg? Hebben we al antwoord gekregen op de doelen?

Alternatieve opdrachten

Startopdracht/Slotopdracht: Er is ook een mogelijkheid om de startopdracht en de slotopdracht te koppelen aan elkaar. Probeer bij de slotopdracht te kijken hoe God je roept vanuit de Bijbel in 'gewone' en 'speciale' momenten.

2. Leven als de Vader

Bijbelgedeelte

Lukas 6:27-38

Zingen

Psalm 78:1, 3 en 4; Psalm 131

Al sprak ik alle talen (TZE 5), Ere zij aan God, de Vader (TZE 30)

Doel van de avond

Na deze avond...

1. weet je hoe God de Vader voorbeeld is voor het leven als Christen.
2. beseft je hoe deze hoge norm het werk van de Heilige Geest onmisbaar maakt.
3. kun je keuzes in je leven langs het voorbeeld van de Vader leggen.

Deze doelen zijn bedoeld om focus aan de avond te geven. We beseffen dat er uit het Bijbelgedeelte andere lijnen zijn te trekken. Het is echter belangrijk om de jongeren met een samenhangende boodschap in aanraking te brengen.

Extra informatie voor de leiding

Focus

Wees barmhartig zoals ook de hemelse Vader barmhartig is.

Omschrijving focus

De barmhartigheid als die van de hemelse Vader betreft het zoeken van het goede voor de vijanden. Het geldt ook mensen die een beroep op je doen om hulp die niet behoren tot je naaste kring. Toepassing: Hebben wij lief en helpen wij hen die dat nodig hebben – zelfs als zij ons haten?

Het staat in het teken van het vertonen van het beeld van de hemelse Vader! Toepassing: Leven wij met Hem als onze Vader om Jezus' wil?

Leven zoals voorgeschreven is leven met zicht op het loon dat straks zal worden uitbetaald. Toepassing: Zien wij ons leven in perspectief van dit loon na dit leven, zijn we daar op gericht?

Achtergrondinformatie

Dit gedeelte, waarin het gaat om de omgang met de vijanden en mensen die een beroep op je doen om hulp, maakt deel uit van Jezus' onderwijs, dat in Mattheüs 5:1 wel "de Bergrede" wordt genoemd.

Belangrijk is te zien, dat het heel concreet aanwijzingen geeft voor het leven zoals Jezus dat wil. Vanaf vers 43 blijkt dat je uit de vruchten van de boom kan herkennen of hij een goede boom is of niet. Jezus' woorden gehoor geven, betekent op de steenrots bouwen. Hem wel "Heere, Heere" noemen, zonder vrucht leidt tot het verderf. Het christelijk leven bestaat niet uit losstaande woorden.

Het gaat er om dat wie gelooft als kind van de Allerhoogste het beeld van zijn Vader laat zien – je ziet hier iets van herstel om aan het doel van schepping te beantwoorden: geschapen naar Gods beeld om Hem te eren!

Het hoofdstuk mag niet worden opgevat los van de band met Jezus. Uit vers 20 blijkt dat deze woorden zijn gericht tot discipelen – al waren er meer mensen die het hoorden. Zie Lukas 7:1 (en Mattheüs 7:28). Het zogenaamde "Bergredechendom" ziet Jezus alleen als Voorbeeld. Dan komt de vrucht los van de wortel – Jezus' reddingswerk

– aan de orde. Ook tegen dit gevaar, het gevaar de bevelen van Jezus als een soort losse wet van God op te vatten, moet worden gewaakt. Want Hij is meer dan de verheven Leraar.

Het thema van de liefde als noodzakelijke vrucht vinden we heel de Schrift door. Denk aan Galaten 5:13 en 22 en aan 1 Johannes. Het is het criterium in het laatste oordeel, Psalm 62:13b en Mattheüs 25: 31 e.v.

Let er ook op, dat Jezus niet alleen onderwijs gaf, maar het ook voorleefde – ook in die dingen die allesbehalve vanzelfsprekend waren. Zie m.n. de exegese van vers 27-29a.

Meer dan eens wordt in dit gedeelte een tegenwoordige tijd gebruikt, die er op wijst, dat het gaat om het voortdurende te doen. Zegenen van vijanden, je andere wang aanbieden, niet een keertje maar telkens weer.

Algemene lijnen die in dit gedeelte oplichten

Jezus' onderwijs is gericht op de praktijk van het leven in het licht van het vertonen van Gods beeld.

Woorden en daden worden niet tegen elkaar uitgespeeld, ze behoren bij elkaar. Dat vind je heel de Bijbel door en is richtinggevend voor het geloofsleven en de levenspraktijk van christenen van alle tijden.

Wat Jezus sprak en liet zien, gaat de zorg voor eigen kring alleen te boven. Het is het vervolg op wat God zei tot Abram, geroepen om tot zegen te zijn van anderen, zie Genesis 12:2-3.

Indeling

Het gedeelte bestaat uit 4 delen:

I. vers 27 t./m. 31: Jezus' concrete opdrachten in het omgaan met vijanden en het helpen van mensen die niet tot je naaste kring behoren, dat laatste gevolgd door een algemene regel voor de omgang met de ander.

II. vers 32 t./m. 34: retorische vragen die laten zien dat meer gevraagd wordt dan wat ieder doet in eigen kring.

III. vers 35 t./m. 36: bevestiging van de opdracht met het motief van groot loon en het spreken over het lijken op de hemelse Vader.

IV. vers 37 t./m. 38: andere aanwijzingen om liefdevol met de naaste om te gaan.

Exegese

Vers 27-29A

Het vers wordt ingeleid met een uitdrukkelijk "maar": niet alleen de discipelen (zie vers 20), ook andere volgelingen worden aangesproken: "ulieden die dit hoort". Zij moeten weten hoe ze met tegenstanders hebben om te gaan. Bij de Farizeeërs bestond de neiging het liefdegebed te beperken tot eigen kring, zie 10:29.

De liefdeopdracht - zie vers 27b en 35a - omsluit wat er tussen ligt: tegenover kwaad liefde. Liefde van het hart uit zich in de praktijk: in goed doen en zegenen. Opvallend is het je niet afkeren van geweld, maar het meegaan en juist lijden aanvaarden.

Er worden drie zaken genoemd waaruit vijandschap blijkt, met de opdracht daar het tegendeel tegenover te stellen: zegenen tegenover vloeken, bidden tegenover geweld aandoen, ook de andere wang aanbieden. Wat met "geweld aandoen" is vertaald, is soms met "dreigen" weer te geven, hier blijft het daar niet toe beperkt.

Nog even nader bezien: Geen tegengeweld. Het toekeren van de andere wang als je op de éne wang al geslagen bent, spreekt hier boekdelen!

Gaf Jezus niet Zijn wang aan degenen die Hem sloegen?! (Zie voor Zijn lijden Mattheüs 26:67-68 en Jesaja 50:6)

Wel vroeg Hij hun naar het "waarom?" - er op gericht het kwaad te ontmaskeren, echter niet door tegengeweld. Geen

verzet, maar goed doen: heelde Jezus niet het oor van Malchus?! (Zie Lukas 22:50-51) Geen wraak, wel gebed: bad Jezus niet voor Zijn vijanden?! (Zie Lukas 23:34) Vergelijk ook 1 Petrus 2:23: “Die als Hij leed, niet dreigde...”

Vers 29b-30

Uitdrukkelijk wordt ook de omgang met bezit hierin betrokken. Jezus gaf de opdracht te geven en ook dan te lenen als er geen kijk op terugbetaling was. Zonder dat u “hoopt terug te ontvangen” is ook wel weergegeven met: zonder dat u “wanhoopt”, namelijk aan Gods vergelding.

Lenen kwam veelvuldig voor, voor het dagelijks leven, niet zakelijk.

De “mantel” is het bovengewaad, dat de arme 's nachts ook als deken gebruikte, de “rok” is het onderkleed, van mouwen voorzien, dat direct over het lichaam gedragen werd.

Vers 31

“Wat u wilt dat de mensen u doen, doet u aan hen desgelijks!” is positief geformuleerd en gaat verder dan: “Wat u niet wilt, dat u geschiedt, doe dat ook een ander niet!” Het gaat daarin om wat je voor de ander betekent, niet alleen in het nalaten van wat schadelijk voor hem of haar is, maar in het najagen wat de ander ten goede komt!

Het is wel de gouden regel genoemd. Het is belangrijk te bedenken, dat het er hier om gaat zo te weten wat de ander nodig heeft – niet dat je het doet met de gedachte: ik word dan zelf ook beloond met zo'n goede behandeling. Want hoewel helpen van je naaste soms met zich meebrengt, dat anderen op hun beurt je ook zullen helpen, is dat niet het motief. Het gaat om andersoortig toekomstig loon! – zie vers 35.

Vers 32-34

De vragen laten zien dat meer verwacht wordt door Jezus en Zijn Vader van wie Hem volgen dan wat ieder doet in eigen kring.

De vragen zijn concreet gericht en corresponderen met wat vooraf ging. Tot drie keer wordt de vraag gesteld die eindigt met de woorden: “Wat dank hebt gij?!” Deze vorm - door de retorische vragen, die ook nog eens herhaald worden - maakt dat de boodschap sterk op het hart gebonden wordt.

Liefhebben, goeddoen, lenen moet niet gericht zijn om zelf van die ander weer iets terug te krijgen. De solidariteit die met eigen belang te maken heeft, is zelfs in de kring van de zondaars - mensen die openlijk zich niet aan Gods geboden houden – wel gebruikelijk. Ze geeft geen “dank” - hier is bedoeld: bij God vandaan.

Vers 35-36

Het hier voor “maar” gebruikte woordje zegt zoiets als: “het voorgaande is waar, maar u moet anders zijn”. Dus: liefhebben, goeddoen, lenen moet er niet op gericht zijn om zelf van die ander weer iets terug te krijgen, want het loon zal bij GóD vandaan komen! De toekomstige tijd wijst op de vergelding in de eeuwigheid.

Zo leven heeft te maken met het leven als kinderen van God Die hier veelzeggend de “Allerhoogste” wordt genoemd. Het is het vertonen van Zijn beeld: Hij is immers goed voor “ondankbaren en bozen” – de laatsten zijn mensen die laten zien hoe ze zijn door het kwade te doen.

Vandaar de opdracht aan Zijn kinderen barmhartig te zijn zoals Hij. Het woord voor “barmhartigheid” is hier niet het vaak voorkomende en bekende Griekse “eleos” - medelijden, maar een woord dat hetzelfde betekent – soms met “ingewanden” verbonden wordt. Het spreekt van bewogenheid. Het is meer is dan beklagen, het is actief bijstaan.

Het gaat hier vanuit het verband over een medelijden tegen wat voor de hand ligt als je denkt aan de ander. Het is een zaak van Gods goedheid niet alleen medelijden te hebben met wie het moeilijk heeft, maar ook met wie het moeilijk heeft door eigen schuld!

Vers 37-38

Het “en” aan het begin laat zien, dat wat volgt nog steeds over barmhartigheid gaat. Niet oordelen, beoordelen of ze schuldig en strafwaardig zijn, maar loslaten. Dan word je ook niet zelf zo behandeld – met een verkeerde maat, zie Mattheüs 7:1-2. God zal rechtspreken, zie 1 Korinthe 4:5. Denk hier aan concrete conflicten en rechtszaken waar je persoonlijk bij betrokken bent, waarbij je van je recht afziet. Mag het waar zijn, dat je daar onder de mensen soms voordeel van hebt, zeker zal God in de barmhartigheid Zijn beeld terugzien en het bekronen!

Het houdt niet in met onrecht instemmen. Het gaat om de vergevingsgezindheid, denk aan het: “...gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren”. (Mattheüs 6:12 en Lukas 11:4)

Het volgend wijst ook op het zoeken van het welzijn van je naaste: niet karig geven, zelfs niet “afgepast”! Zoveel mogelijk in het volume, neerdrukken en schudden, een kop er op: een overlopende maat. Het kon in een opgeheven deel van de oppermantel worden gedaan.

Aanwijzingen en antwoorden

Startopdracht. Deze startopdracht bepaalt bij de eigenschappen en vaardigheden van een volgeling van Christus. Denk bij de eigenschappen aan Galaten 5:22. Denk bij vaardigheden aan Lukas 6:27-38.

1a. God werkt juist krachtigst in de landen waarin geen rijkdom is, denk aan Noord-Korea waar de kerk ondanks alles toch groeit.

b. God wil hongerigen voeden en hierbij juist ook Zijn Woord kracht laten doen, denk aan het werk van onder andere Woord en Daad.

c. In de nood wil God juist dichtbij zijn.

d. In de versmaadheid wil God juist troosten, denk hierbij aan de vervolgte christenen.

2a. Eigen antwoord.

b. Eigen antwoord.

3a. Eigen antwoord. Jezus leert ons hier dat we onszelf moeten verloochenen.

b. Eigen antwoord. Dit betekent dat een christen een nederige houding aanneemt ten opzichte van de mensen buiten de kerk.

4a. Eigen antwoord. Goedertieren betekent Gods verbondstrouw. Barmhartig betekent dat God een warm hart heeft voor mensen.

b. Eigen antwoord.

5a. Handelingen 4:36-37: In Lukas 6:38 staat ‘Geef, en u zal gegeven worden’, dat is wat Barnabas doet.

Handelingen 8:6: Filippus doet hier goed, zoals staat in Lukas 6:35.

Handelingen 21:26: Paulus wacht hier, hij doet hier wat in Lukas 6:31 staat 'En gelijk gij wilt, dat u de mensen doen zullen, doet gij hun ook desgelijks.'

Handelingen 27:22 en 33: De mannen hebben Paulus zijn woorden niet geloofd, toch doet Paulus hen goed, Lukas 6:35.

- b. Een christen kan dit nooit in eigen kracht maar alleen in de kracht van de Heilige Geest.
- c. Eigen antwoord.

Slotopdracht. Eventueel kan de terugblik naar de startopdracht achterwegen worden gelaten en alleen gekozen worden voor de opdracht over op de proef gesteld worden.

Brug naar inleiding

1. Zorg ervoor dat bij het maken van de inleiding de doelen duidelijk naar voren komen zodat op die manier jongeren gaan nadenken over het thema.
2. Bij dit thema is het ontzettend belangrijk om het tweede doel in de gaten te houden, deze hoge norm kunnen we niet halen uit onszelf maar alleen door het werk van de Heilige Geest.
3. Het is goed om halverwege en aan het einde van de avond te kijken naar de doelen. Zijn we op de goede weg? Hebben we al antwoord gekregen op de doelen?

Alternatieve opdrachten

Slotopdracht: In plaats van de slotopdracht kan ook gekozen worden om in groepjes van vier in gesprek te gaan over de vraag: 'Wat kost christen zijn in het dagelijks leven?'

3. Volgen naar de dood

Bijbelgedeelte

Lukas 9:18-27

Zingen

Psalm 25:1 en 3; Psalm 94:1,4 en 7

Hij blijft getrouw (TZE 50), Van U zijn alle dingen (TZE 100)

Doel van de avond

Na deze avond...

1. weet je waarom het kruis zo belangrijk is voor Jezus en voor het leven van Zijn volgelingen.
2. beseft je dat je als volgeling van Jezus jezelf op de tweede plaats zet.
3. kun je vorm geven aan een leven van zelfverloochening.

Deze doelen zijn bedoeld om focus aan de avond te geven. We beseffen dat er uit het Bijbelgedeelte andere lijnen zijn te trekken. Het is echter belangrijk om de jongeren met een samenhangende boodschap in aanraking te brengen.

Extra informatie voor de leiding

Focus

Heel duidelijk komt aan de orde Wie Jezus is en hoe Hij zal verlossen. De discipelen erkennen het eerste wel en krijgen onderwijs over het tweede. Vervolgens wordt ingegaan op wat het meebrengt Hem te volgen en het belang daarvan.

Omschrijving focus

Aan de orde komt wat mensen van Jezus zeggen, en Wie Hij is: Jezus is de Christus. Voor Zijn lijden en overwinning moet dit nog verborgen blijven – zie vers 21.

Hij zal als de gezonden Verlosser Die echt Mens werd, als 'de Zoon des mensen', lijden op Zich nemen en opstaan.

Toepassing: Erkennen wij Hem zo?

Hem volgen betekent ook: lijden op je nemen om Hem, en heerlijkheid ontvangen! Toepassing: Volgen wij Hem zo?

Achtergrondinformatie

Dit gedeelte behoort tot het deel waarin het gaat richting Jezus' dood en overwinning. Er is wel aangenomen dat Lukas, die zaken die Mattheüs en Markus niet meldt, m.n. rechtstreeks deze lijn laat zien: Jezus is de beloofde Messias Die zal lijden en overwinnen. De zgn. "lijdensaankondigingen" en de verheerlijking op de berg in dit hoofdstuk maken dat laatste duidelijk.

Tegelijk ontbrak het perspectief van Jezus' overwinning en Gods Koninkrijk niet in Jezus' woorden, al werd het lijden bewust weggeduwd en kwam de overwinning niet in beeld Jezus' discipelen, zie 9:45.

Algemene lijnen die in dit gedeelte oplichten

Alleen door lijden zal er voor Christus heerlijkheid zijn. Wie Hem volgen, hebben hetzelfde te wachten.

Dit laatste thema hier vinden we bijvoorbeeld ook terug in 10:3, in Johannes 15:18 e.v. en 16:33 en komen we ook in de eerste gemeenten na Pinksteren tegen, zie Handelingen. Denk ook aan de apostolische vermaningen en aan de zeven brieven aan de zeven gemeenten in de Openbaring.

Indeling

Het gedeelte bestaat uit 3 delen:

I. vers 18 t./m. 20: Wie Jezus is.

II. vers 21 t./m. 22: dat Hij zal lijden en overwinnen.

III. vers 23 t./m. 27: dat Hem volgen lijden vraagt en dan en alleen zo tot heerlijkheid leidt.

Exegese

Vers 18-20

Na openlijke arbeid volgde Jezus' gebed. Hij leefde niet los van intens contact met Zijn Vader. Ongetwijfeld ook om Zijn discipelen aan Hem aan te bevelen, zodat zij van Zijn onderwijs zullen leren. Niet de schare, de menigte, maar de discipelen, te denken valt: de twaalf waren bij Hem.

Jezus' dubbele vraag volgde: "Wie zeggen de mensen..." "Maar gijlieden – nadruk! – wie zegt gij..." over Wie Hij is. Hij wist wel wat de mensen van Hem dachten, het is geen vragen uit onwetendheid, Hij wist wat in de mens was, maar dit diende om Zijn discipelen bewust te maken van Zijn bijzondere Persoon.

Dat hadden ze nodig om te bezien wat er volgt, zowel bij Hem als bij wie Hem volgden: eerst lijden, dan heerlijkheid. De antwoorden van de anderen gingen niet hoger dan het noemen van belangrijke dienaren van God. Dat van Petrus ging veel dieper. Zie hiervoor ook Johannes 6:67-69.

Vers 21-22

Vers 21 sluit direct aan op de Christusbelijdenis. Die moest aan de menigte onbekend blijven, tot na de opstanding, het werd scherp verboden hier over te spreken. Dit is wel het "Messiasgeheimnis" genoemd. In dit Evangelie vinden we het ook in 4:35 en 41, in 5:14 en 8:56. Hier zijn verschillende verklaringen voor gegeven.

(1) Hij heeft eerder wel gezegd Wie Hij was, 4:18. Er zat iets van oordeel in over hen die al zoveel hadden gezien en gehoord en nog steeds Jezus niet als de Christus erkenden. Vergelijk Mattheüs 13:10 en 11.

(2) Tegelijk is het Gods keuze geweest, dat Hij juist zo, omdat Hij niet erkend werd, overgeleverd zou worden om Zijn werk te volbrengen. Er moest in die tijd geen volksbeweging op gang komen die dat zou belemmeren. Jezus' Zich terugtrekken na de spijziging in Johannes 6:15 geeft dat aan. Ook Jezus' Koninklijke Intocht leidde er niet toe dat Zijn lijdenswerk geblokkeerd werd.

Het verbod om Hem als de Christus openbaar te maken is in dit gedeelte inderdaad verbonden met dit laatste motief, wat het eerste niet uitsluit.

Let op de titel "Zoon des mensen" – "Mensenzoon" in vers 22. Deze wijst op Zijn echt Mens-zijn. Uit wat we in Daniël lezen, "Eén eens mensenzoon gelijk", valt te zien, dat hiermee een Mens getekend wordt Die tegelijk God is. Uit vers 26 blijkt ook dat God Zijn Vader is en is sprake van Zijn heerlijkheid. Opvallend is dat de Mensenzoon in Daniël 7:13-14 als Heerser genoemd hier ook als Overwinnaar van de dood wordt getekend, via lijden. In Daniël is er ook de passage dat Gods Gezalfde zal worden uitgeroeid, Daniël 9:26, dezelfde boodschap als in deze lijdensaankondiging. Hij "moét lijden". Dat is naar Gods plan, zie 2:49, 4:43 en 24:26 en 46. Dat zal "véél" zijn. De aard er van is officiële verwerping. Het zijn de ouderlingen – leiders van het volk, verder de overpriesters - voorname priesters, namelijk oud-hogepriesters, ambtsdragers dus, en de schriftgeleerden – mensen die de taak hadden Gods Woord uit te leggen! Deze drie groepen vormden samen de Joodse Raad, het Sanhedrin. Hoe ver de afkeuring gaan zal: Hij zal gedóód worden. In de derde lijdensaankondiging in Lukas – Lukas 18: 31-34 - vind je dat dit zal plaatshebben met inschakeling van de heidenen.

De opwekking op derde dag wordt ook in 18:33 in de derde lijdensaankondiging gemeld. In 24:26 en 46 wordt aangegeven dat het via lijden tot heerlijkheid zou gaan. We zien, dat dit overeenkomt met wat de Schriften van Hem hadden voorgezegd, in 24:46 wordt ook de derde dag genoemd.

Belangrijk is op te merken dat deze gang van zaken wezenlijk is voor het werk van God Gezalfde! Dit verzoenend lijden is de basis voor de prediking van vergeving van de zonden. De Zoon des mensen kwam tot behoud! - zie 9:56. Deze latere prediking houdt ook een opheffing in van het bevel niet te zeggen, dat Jezus de Christus is. Dan komt juist wel aan de orde dat er vergeving is in Zijn Naam, in de Naam van de Christus, 24:46 en 27, vergelijk ook Handelingen 2, m.n. 22-39.

Vers 23-26

“Allen” zal op meer dan de twaalf slaan, want het is een verbreding ten opzichte van “hun” in vers 21, er zullen anderen bijgekomen zijn.

Er werd een opdacht gegeven, gevolgd door een waarschuwing en een belofte, onderstreept met een retorische vraag.

Wat gezegd werd is algemeen, het geldt ieder: “Zo wie...” – wie dan ook, vers 24 en 26. En voortdurend: “dagelijks”, vers 23.

Hij is de Christus Die lijdt, dat behoren Zijn volgelingen ook te doen. Het wordt genoemd: het “verloochenen van zichzelf” – “verloochenen” is zoiets als “nee-zeggen” - en “zijn kruis opnemen”.

Het heeft te maken met een keuze, welbewust, en is verbonden aan het achter Jezus aankomen. Het “zijn kruis opnemen” is dus niet het lijden dat mensen overkomt in algemene zin, maar in en om het volgen van Jezus als de Christus. Met Hem verbonden! Wat het inhoudt zie je ook in Galaten 2:20: “Ik leef, doch niet meer ik, maar Christus leeft in Mij!”

Zelfverloochening is niet het opgeven van karakter zoals God dat gaf, maar je éigen wil opgeven waar die tegen Góds wil ingaat – en dat geeft strijd. “Het kruis op je nemen” doet pijn, de beeldspraak van het dragen van een zware ruwhouten balk houdt dat in – zoals iemand schreef: “het Romeinse executiemiddel”. Het vraagt telkens weer de bewuste keuze dat te doen: “dagelijks”.

Het is het opgeven van je oude zondige leven, en dat in het openbaar, ook als dat betekent dat je je natuurlijk leven (in het Grieks “psyche”, maar hier terecht breder dan met “ziel” weergegeven) op aarde er door zou verliezen door de haat van mensen. Het is het aanvaarden van smaad en vervolging om bij Jezus’ Persoon te behoren. Het betekent Hem te belijden en Zijn Woord dan ook als de waarheid te erkennen en het lijden dat Hij op je weg brengt niet uit de weg gaan.

Ook Jezus’ woorden elders bevestigen dat Hem volgen lijden inhoudt, denk aan Johannes 16:33: “In de wereld zult gij verdrukking hebben!” Je komt het tegen in de zaligsprekingen, 6:22-23 en in Jezus’ rede over de laatste dingen, 21:12-19. Het is iets wat je in Handelingen en overigens in het gehele Bijbelse getuigenis bevestigd ziet. En dat geldt ook van de kerkgeschiedenis.

De twee kanten worden scherp getekend: “Wie zijn leven wil behouden - en dat lijkt logisch! - zal het verliezen...”

Twee zaken dienen om de indruk van deze boodschap te versterken: de retorische vraag over het winnen van “héél de wereld”! en over zich wel of niet schamen. Zowel de afwisseling in vorm als de herhaling van de inhoud laten zien, dat het hier gaat om een zaak van het hoogste belang met oog op de eeuwigheid!

Belangrijk is, dat dit het volgen van Jezus als de Christus inhoudt. Het begint ook met: “Zo iemand achter Mij wil komen!” Jezus – Die voorgaat op deze weg, en van Wie geldt dat Hij door het lijden Zijn liefde en redding toont,

Galaten 2:20. Zie ook 9:57-62. Dat is ook het perspectief waarin zelfverloochening en kruis op je nemen staan: het volgen van Jezus leidt naar de heerlijkheid. Het is de heerlijkheid van de Zoon en van de Vader en de engelen, die "heilige engelen" worden genoemd: de Koning Die recht spreekt te midden van Zijn rechtvaardige dienaren, die Hem als almachtig en rechtvaardig erkennen!

Vers 27

Na de uitwerking van wat zal gebeuren bij wel of niet echt volgen van Jezus, volgt direct een nadrukkelijke – denk aan het: "Ik zeg u", en: "waarlijk" – voorzegging voor "sommigen die hier staan". Er is gedacht dat deze mensen nog voor hun dood Gods Koninkrijk zouden zien in Zijn macht die openbaar zou komen in de verwoesting van Jeruzalem. Een hele andere uitleg is, dat Jezus de - bittere - smaak van dood zal tegenhouden van hen die achter Hem gaan. Beter dan deze uitleggingen is te denken aan Mattheüs 16:28, waar wordt gezegd dat sommigen Jezus "zullen zien komen in Zijn Koninkrijk", dus het zien van Jezus' hemelvaart.

Het is zo een bevestiging van het feit dat de komst van Zijn Rijk boven alle twijfel verheven moet zijn en dat het lijden dat er aan voorafgaat een volgen met dít Uitzicht mag zijn!

Aanwijzingen en antwoorden

Startopdracht. Benadruk bij het maken van de startopdracht dat er geen gewenst antwoord moet worden ingevuld maar een eerlijk antwoord!

1.

Tekst	Eigenschap	Geschiedenis uit Lukas 7-9
Deuteronomium 18:18	Jezus wordt hier een Profeet genoemd en spreekt de woorden die God hem zal geven.	In Lukas 7:11-17 wordt in vers 16 deze tekst bijna letterlijk aangehaald. De mensen zien dat de jongeling te Naïn is opgewekt en zeggen dan dat er een groot Profeet is opgestaan.
Psalm 107:29	Jezus stilt de storm, zodat de golven zwijgen.	In Lukas 8:22-25 stilt Jezus de storm.
Jesaja 35:5-6	Jezus zal de blinden ogen openen, doven oren laten horen, kreupelen laten springen, de stem van de stommen laten juichen.	In Lukas 7:18-23 vraagt Johannes of Jezus Degene is Die ze verwachten of verwachten ze een ander? Jezus antwoordt dat de discipelen van Johannes aan Johannes moeten vertellen wat ze zien. Jezus haalt dan deze tekst aan.
Jesaja 49:6	Jezus wordt hier een Knecht genoemd.	In Lukas 7:1-10 wordt gesproken over de hoofdman te Kapernaüm. Hij wil dat Jezus zijn knecht

		geneest, maar niet dat Jezus bij hem in huis komt omdat hij zichzelf te gering acht. Toch wil Jezus de man genezen omdat Hij een knecht wil zijn.
Jesaja 61:1	Jezus komt om de gebrokenen (dat zijn degene die bedroef en verslagen van hart zijn vanwege hun zonden, zie kanttekening 6) van hart te verbinden, om de gevangen vrijheid uit te roepen en de gebondenen (dat zijn degene die onder het geweld van de duivel liggen, zie kanttekening 7) opening der gevangenis.	In Lukas 8:26-39 geneest Jezus de Gadareense bezetene. We kunnen hier lezen over de gebondenen die opening der gevangenis krijgt, dat betekent dat hij uit het geweld van de duivel vrijkomt.

2a. Als je deze teksten leest krijg je de indruk dat Jezus een eeuwige heerschappij zal krijgen die niet zal vergaan. Je zou alleen op basis van deze teksten niet verwachten dat de Messias moest lijden en sterven.

b. Als je Jesaja 53 leest dan zie je dat Jezus moet lijden, 'Hij was veracht, en de onwaardigste onder de mensen'. Psalm 22 spreekt over 'Mijn God, mijn God! waarom hebt Gij mij verlaten, verre zijnde van mijn verlossing, van de woorden mijns brullens? Mijn God! Ik roep des daags, maar Gij antwoordt niet; en des nachts, en ik heb geen stilte'. In Hosea 11:1 staat 'en Ik heb Mijn zoon uit Egypte uitgeroepen', dat betekent dat Hij uit het land Israël zal moeten vluchten.

3a. Eigen antwoord.

b. Eigen antwoord.

4a. In vers 23 zegt Jezus dat als je achter Hem aan wilt komen je jezelf moet verloochenen en je kruis op je moet nemen en Jezus moet volgen. In Hebréeën 12 wordt in vers 1 en 2 als volgt gesproken: laat ons met lijdzaamheid lopen de loopbaan, die ons voorgesteld is; Ziende op den oversten Leidsman en Voleinder des geloofs, Jezus, Dewelke, voor de vreugde, die Hem voorgesteld was, het kruis heeft verdragen. Hier wordt gezegd dat Jezus ons is voorgedaan om het kruis te dragen. Je ziet in deze beide verzen dat het een opdracht is als je Hem wilt volgen.

b. In vers 22 van Lukas 9 wordt gesproken over het feit dat Jezus veel moet lijden, daarna komt de opdracht aan ons om ons kruis op ons te nemen. In Hebréeën 12 wordt gesproken over het zien op de overste Leidsman en Voleinder des geloofs. We mogen uit genade achter Jezus aan.

c. Eigen antwoord.

Slotopdracht. Als het moeilijk is om opdrachten uit te voeren geef dan een denkrichting mee aan de jongeren. Denk hierbij onder andere aan: Bijbellezen, bidden, christen zijn op het werk, getuigen van de naam van Jezus.

Brug naar inleiding

1. Zorg ervoor dat bij het maken van de inleiding de doelen duidelijk naar voren komen zodat op die manier jongeren gaan nadenken over het thema.

2. De stelling die op pagina 15 staat kan goed worden besproken door middel van de werkvorm Lege-stoel-discussie. Overwogen kan worden om dit aan het begin van de inleiding te bespreken. Hier onder de uitleg van de lege-stoel-discussie.

Deze werkvorm kan je gebruiken om (ethische) stellingen te bespreken in een grote groep. Het werkt uitstekend om iedereen betrokken te houden. Let hierbij wel op dat het er goede stellingen zijn.

Het gaat zo:

Je maakt een grote kring met stoelen. In het midden zet je een kleine kring met circa 5 á 6 stoelen. Je vraagt een paar vrijwilligers of wijst een paar mensen aan om in de binnenkring plaats te nemen, er moet wel altijd 1 stoel leeg blijven in de binnenkring. De rest van de groep neemt in de buitenkring plaats. Nu lanceer je een stelling. De mensen in de binnenkring discussiëren hierover. De buitenkring zwijgt en luistert.

Als je vanuit de buitenkring mee wilt discussiëren neem je plaats op de lege stoel. Er moet dan echter weer een lege stoel komen, dus moet er één persoon weg uit de buitenkring.

Als leidinggevende kun je op de lege stoel plaats nemen en zo sturen of een stelling afronden.

Zorg dat je flink wat stellingen op voorraad hebt, dit voorkomt dat je snel bent uitgediscussieerd.

3. Bij dit thema is het goed mogelijk om de lijn door te trekken naar de kerkgeschiedenis en de vervolgte christenen. Hoe kan het dat zij vol hielden? God wil ook kracht geven om het kruis te dragen wat Hij oplegt.

4. Het is goed om halverwege en aan het einde van de avond te kijken naar de doelen. Zijn we op de goede weg? Hebben we al antwoord gekregen op de doelen?

Alternatieve opdrachten

Slotopdracht: Je kunt hier het gesprek aangaan in groepjes van vier over mensen waarbij je ziet in de Bijbel, kerkgeschiedenis en nu, dat zij hun eigen leven 'verzaken' en leven voor Christus.

4. Afgezant van de Koning

Bijbelgedeelte

Lukas 10:1-20

Zingen

Psalm 97:1,6 en 7; Psalm 138:1 en 3

De velden zijn wit om te oogsten (TZE 22), Heer', wat wilt Gij dat ik doe? (TZE 43)

Doel van de avond

Na deze avond...

1. weet je dat haast en ernst horen bij Gods boodschap in de eindtijd.
2. beseef je welke gevolgen haast en ernst hebben voor je staan in de wereld.
3. kun je keuzes maken in je leven die passen bij leven in de eindtijd.

Deze doelen zijn bedoeld om focus aan de avond te geven. We beseffen dat er uit het Bijbelgedeelte andere lijnen zijn te trekken. Het is echter belangrijk om de jongeren met een samenhangende boodschap in aanraking te brengen.

Extra informatie voor de leiding

Focus

Het moet worden bekend gemaakt dat het Koninkrijk van God nabij gekomen is en deze Boodschap zal tweeërlei reactie op leveren.

Omschrijving focus

Zeventig discipelen mogen bekend maken dat het Koninkrijk van God nabij gekomen is. Ze mogen deze Boodschap, die aandacht vraagt voor Jezus Die hen zond, onderstrepen door tekenen die Hij ook deed. Het behoren bij Hem is wel belangrijker dan de arbeid voor Hem. *Toepassing*: (1) Gods Woord moet nog worden gebracht. (2) Het gaat niet in de eerste plaats om wat wij mogen doen in Zijn dienst, maar om de band met Hem.

Waar deze Boodschap verworpen wordt, moet duidelijk gemaakt worden, dat Góds Boodschap wordt afgewezen. Er geldt dan dat Gods Zoon en Zijn Vader Die Hem zond verworpen worden! *Toepassing*: Staan we er bij stil dat de Boodschap van God niet vrijblijvend is voor onszelf en anderen. Houden wij zo ook rekening met de twee kanten van deze Boodschap?

Achtergrondinformatie

In het voorgaande gedeelte is het volgen van Jezus al aan de orde geweest, zie 9:57-62. Ook mag het doel van Zijn werk - "zielen behouden", 9:56 – meeklinken.

Opvallend is de toevoeging bij de uitzending: "...in iedere stad en plaats waar Hij komen zou." Dat Hij de Christus is, mocht volgens 9:21 niet ronduit worden gezegd. Tegelijk vraagt wat zij doen wel aandacht voor Hem.

Het is een voorbereiding op wat later wel uitdrukkelijk zal klinken vanaf Pinksteren: God heeft Hem "tot een Heere en Christus gemaakt". Jezus wordt hier ook "Heere" genoemd, zie vers 1 en 17, eerder in 5:8. Hij gaat als Koning naar Jeruzalem om door lijden te overwinnen. Daar past de Boodschap bij, dat "het Koninkrijk Gods nabij gekomen is", vers 9.

Dat het er zeventig zijn (in sommige handschriften worden er tweeënzeventig genoemd) doet denken aan de middelaar van het Oude Verbond, Mozes, die zeventig mannen aanstelde. Het bevestigt dat Jezus de Profeet van

Wie Mozes voorzei: “Een Profeet (...) als mij zal u de HEERE uw God verwekken. Naar Hem zult u horen.”
(Deuteronomium 18:18)

Deze uitzending doet denken aan wat na de opstanding en de uitstorting van de Heilige Geest de opdracht is, zoals aan het slot van Lukas 24, Mattheüs 28 en zeker ook in Markus 16 te zien is.

Algemene lijnen die in dit gedeelte oplichten

De noodzaak van de prediking, ook het gewicht in de volmacht er bij, komt hier aan de orde.

Deze krachtige uitzending heeft zowel iets unieks, baanbrekends, als iets voor alle tijden: waar God werkt worden de werken van Zijn tegenstander verbroken!

Indeling

Het gedeelte bestaat uit 3 delen:

I. vers 1 t./m. 3a: de uitzending.

II. vers 3b t./m. 16: wat ze te verwachten hebben en hoe ze hun opdracht moeten vervullen.

III. vers 17 t./m. 20: de terugkoppeling, bestaande uit hun verslag en Jezus' reactie.

Exegese

Vers 1-3A

Zeventig mannen werden uitgezonden, “nog ándere zeventig” zal zijn: behalve de twaalf in Lukas 9:1 genoemd. De “Heere” - dat is: Hij Die mag gebieden! - stelde hen aan. Denk aan de met Gods Geest begaafde helpers van Mozes, genoemd in Numeri 11, een volheid. Tegelijk staan zij aan het begin: er zijn veel meer arbeiders nodig.

Het bij “tweetallen” versterkt hun getuigenis, zie Deuteronomium 19:15. Het in tweetal arbeiden komt ook in Handelingen voor, bijvoorbeeld in Handelingen 3:1.

Ze gaan “voor Zijn aangezicht” naar de plaatsen en bereiden door de Boodschap die ze moeten brengen Zijn komst voor.

De tegenstelling is scherp: een grote oogst en weinig arbeiders. Deze nood vraagt gebed tot Hem Die alles gebiedt, God.

Met “oogst” wordt soms gedacht aan wat er aan schatten rijpt die uitgedeeld worden. Omdat er veel tegenstand zal zijn, denkt men dan niet aan de velen die gaan geloven. Gezien het gebruik van de uitdrukking in Johannes 4 is deze laatste uitleg toch voor de hand liggend. En veel tegenstand zegt nog niet: weinig vrucht.

Het beeld van mensen die gaan oogsten en “uitgestoten worden” wijst op kracht, dat kan op de nood zien eventueel ook op te overwinnen tegenstand bij wie er toe geroepen worden.

Omdat de reis richting Jeruzalem gaat, zijn de plaatsen naar te denken valt niet in Galiléa, maar in Peréa te vinden. Dit deel besluit met de concrete uitzending.

Vers 3B-9

Hun opmerkzaamheid werd gevraagd voor de basissituatie: machteloos in eigen kracht zullen ze zijn: als lammeren – in Mattheüs 10:16 lees je iets vergelijkbaars, daar worden ze “schapen” genoemd - te midden van de wolven.

Belangrijk is dat er staat: “Ík zend u...”

De voorschriften die in vers 4 volgen wijzen op eenvoud – geen sandalen en proviand meedragen (mogelijk: is bedoeld wel sandalen aan de voeten, maar geen reserve) - en op het zich niet laten afleiden – niet groeten, in het oosten meer tijd nemend dan bij ons.

Het vervolg laat zien, dat er zolang ze welkom en gastvrij verzorgd worden in een huis en een stad, ze vandaar hun werk mogen doen en niet direct verder moeten gaan. Ze mogen wat gegeven wordt als “loon” zien, vergelijk 2 Korinthe 9, behoeven zich niet bezwaard te voelen daar hun basis te hebben. Daar wordt vrede ontvangen. Het is waar de vredegroet wordt ontvangen in overgave – deze werkt niet vanzelf.

Het eten “wat voorgezet wordt” soms opgevat als: wees niet kritisch op rein of onrein, in deze streek waren velen niet zo strikt. De vraag is of deze uitleg gezien het stadium van Jezus’ arbeid zo voor de hand ligt.

Genezing wordt als teken genoemd, en boodschap is, dat Gods Koninkrijk nabij gekomen is. Gezien de setting heeft dit alles te maken met Jezus’ komst, genoemd in het slot van vers 1. Het gaat in de evangeliën niet om een permanent wonderen doen. Je ziet iets vergelijkbaars als de zeventig door Mozes aangesteld eerst profeteren, teken van wat ze gaan doen, en daarna niet meer. Daar waar het evangelie komt zie je het wel weer in Handelingen.

Vers 10-12

Aan de orde kwam in vers 6, dat niet iedere persoon een “zoon van de vrede” is. Ook niet iedere stad zal de boodschappers goed zal ontvangen. Openlijk – op de straten - afscheid nemen en het oordeel duidelijk laten zien: het warrelende stof van de sandalen schudden is laten zien dat er door hun afwijzing totaal geen contact kan zijn. Het “Ik zeg u...” en de vergelijking waarbij Sodom – zie Genesis 19 - het er beter zal afbrengen “in die dag” – de oordeelsdag – dan zo’n goddeloze stad, waarin ook nog geen tien rechtvaardigen woonden, zie Genesis 18 en 19, onderstrepen beide de ernst van de situatie.

Vers 13-15

Het perspectief wisselt: Jezus sprak de steden - gelegen aan het Meer van Galiléa – aan die niet luisterden. Het was wel bedoeld als onderwijs van belang voor degenen die uitgezonden worden: jullie boodschap is niet vrijblijvend! Het gaf een concreet voorbeeld van wat in vers 16 nog eens wordt gesteld.

We vinden dit gedeelte ook in Mattheüs 11:20-24. Het “wee” geeft aan dat er iets ergs zal gebeuren. De Heere deed dat in een vergelijking waarbij de heidense en door de Joden verachte heidense en ook zondige steden Tyrus en Sidon het er beter zouden hebben afgebracht dan de genoemde steden aan het Meer als daar “krachten”, wonderen die Gods kracht tonen, hadden plaats gevonden. Zij zullen het er ook beter afbrengen in de eeuwigheid. “Zak en as...”, tekenen van rouw – zie Job 2:8 - en berouw, denk wat dat laatste betreft aan Jona 3:5 e.v.. De “zak”, vormloze kleding van harige stof, en de “as op het hoofd” drukten verdriet uit.

Kapernaüm, waar Jezus vaak verbleef, het was de plaats waar Hij ook woonde (Mattheüs 4:13), was hoog bevoorrecht en werd apart genoemd. Het werd met een sterk “gij” aangesproken: juist deze plaats. De boodschap is ook met nadruk: het zal neergeworpen worden, naar de hel.

Grote voorrechten geven grote verantwoordelijkheden!

Vers 16

In dit vers komt de volmacht van de gezonden aan de orde, zowel positief als negatief.

Wie horen naar degenen die Jezus zond, hebben met Hem Zelf als Gods Zoon te maken! En Hij als de Zoon vertegenwoordigt de Vader. Gehoor geven of verwerpen heeft dan ook grote gevolgen!

Ook geldt: wie gezonden wordt moet en mag zich ook de nauwe band tussen Hem en wie Hij zond realiseren! We vinden dit ook in 9:48.

Vers 17-20

Er vindt terugkoppeling plaats: er was blijdschap. Tegelijk kreeg God de eer. Vol eerbied klonk: "Heere"! Het was ook "in Uw Naam" dat zelfs de duivelen – dat hadden de uitgezondenen niet verwacht - onderworpen waren.

De Heere liet zien hoe dit kwam, vroeg daar uitdrukkelijk aandacht voor: de satan (=tegenstander) is "uit de hemel", verloor macht! Vergelijk Openbaringen 12:9.

Jezus bevestigde als Heere ook het goddelijke van de overwinning en bestendigde deze gaven: slangen en schorpioenen zijn giftige dieren, de macht: "de vijand", de satan, wijzen op helse machten, waarvan alle uitingen hen niet zullen kunnen beschadigen. Niet ook maar "enigszins". Het sluit lijden niet uit, denk aan vers 3b, maar laat merken, dat Gods werk niet te keren zal zijn. Zie ook Markus 16:15-18. Het zijn de wonderen die als tekenen die de voortgaande prediking van het evangelie in Handelingen begeleiden.

Echter, van groter belang dan macht over de boze machten is de zaligheid. Aan dit punt mochten degenen die terugkeren niet aan voorbij gaan, dat hun namen geschreven zijn in de hemelen, de plaats waar God woont.

"Geschreven", deze beeldspraak doet denken aan "het boek van het leven", o.m. in Openbaringen 3:5 genoemd, dat in Openbaringen 21:27 ook "het boek van het Lam" heet. De eeuwige band met God is voornameer dan alles! Wie Hij is voor hen is meer dan het werk dat Hij hen laat doen!

Het is goed om hier ook vers 21 t./m. 22 bij te betrekken: daaruit blijkt dat niet uiterlijke grootheid, maar het welbehagen van de Vader bepalend is voor zegen!

Aanwijzingen en antwoorden

Startopdracht. Dit antwoord vraagt een keuze, geef hierbij duidelijk aan dat het één van de twee is.

1a. De kern van de boodschap is: 'Het Koninkrijk Gods is nabij u gekomen'.

b. De genezing van de mensen onderstreept de waarheid van de boodschap dat het Koninkrijk van God nabij is gekomen.

c. De twee mannen zeggen bij ieder huis 'Vrede zij dezen huizen', als ze dit positief wordt beantwoord kunnen ze in dat huis hun boodschap kwijt.

d. Als de tweetallen niet worden ontvangen moeten ze daar weggaan, de mensen dienen wel te beseffen dat ze Gods Koninkrijk dan afwijzen. Dit wordt bedoeld met het stof van hun kleiding afschudden.

2a. Jezus boodschap is (1) dat de tijd is vervuld en het koninkrijk van God nabij is gekomen en (2) bekeer je en geloof in het Evangelie.

b. Eigen antwoord.

c. Eigen antwoord.

3a. Eigen antwoord.

b. Eigen antwoord.

c. Eigen antwoord.

4a.

Stad	Tekst	Welke reden heeft de straf?	Welke straf krijgt deze stad?
Sodom	Genesis 18	De stad Sodom bedrijft gruwelijk zonden, in het bijzonder de zonde van homoseksualiteit.	God regent zwavel en vuur uit over deze stad.
Tyrus en Sidon	Ezechiël 26:15-21 en 28:1-7	De koning van Tyrus is hoogmoedig tegen over God.	God zal de Babyloniërs sturen, die zullen de koning doden en van de stad Tyrus zal niets overblijven.
Chorazin en Bethsaïda	Lukas 10:13-14	In Chorazin en Bethsaïda zijn veel wonderen gebeurd, maar ze weigeren zich te vernederen en te bekeren.	Tyrus en Sidon zal het oordeel verdragelijker (dat is beter om te dragen) zijn dan Chorazin en Bethsaïda
Kapernaüm	Lukas 10:15	In Kapernaüm weigeren de mensen te geloven in de Heere Jezus, ondanks dat Hij daar vaak het Evangelie heeft verkondigd en wonderen heeft gedaan.	Kapernaüm zal tot de hel toe worden nedergestoten.

- b. De koning van Nineve en het volk gaat vasten, rouwkleding aantrekken en daarbij roepen tot God (zie Jona 3).
- c. God ziet dat ze vasten, rouwkleding aantrekken en roepen tot God. Het berouwde God wat Hij gesproken had en Hij deed het niet (zie Jona 3).
- d. Eigen antwoord. Zie Psalm 116:3 "Och HEER, och, wierd mijn ziel door U gered!" Toen hoorde God; Hij is mijn liefde waardig; De HEER is groot, genadig en rechtvaardig, en onze god ontfermt zich op 't gebed'.

Slotopdracht. Het is belangrijk dat de jongeren door drongen zijn van het feit dat er maar twee wegen zijn, daarom is het mooi als ze daadwerkelijk de boodschap delen met de gemeente.

Brug naar inleiding

- Zorg ervoor dat bij het maken van de inleiding de doelen duidelijk naar voren komen zodat op die manier jongeren gaan nadenken over het thema.
- De stellingen die op pagina 19 staan kunnen goed worden besproken door middel van de werkvorm Lege-stoel-discussie. Overwogen kan worden om dit aan het begin van de inleiding te bespreken. Hier onder de uitleg van de lege-stoel-discussie.

Deze werkvorm kan je gebruiken om (ethische) stellingen te bespreken in een grote groep. Het werkt uitstekend om iedereen betrokken te houden. Let hierbij wel op dat het er goede stellingen zijn.

Het gaat zo:

Je maakt een grote kring met stoelen. In het midden zet je een kleine kring met circa 5 á 6 stoelen. Je vraagt een paar vrijwilligers of wijst een paar mensen aan om in de binnenkring plaats te nemen, er moet wel altijd 1 stoel leeg blijven in de binnenkring. De rest van de groep neemt in de buitenkring plaats. Nu lanceer je een stelling. De mensen in de binnenkring discussiëren hierover. De buitenkring zwijgt en luistert.

Als je vanuit de buitenkring mee wilt discussiëren neem je plaats op de lege stoel. Er moet dan echter weer een lege stoel komen, dus moet er één persoon weg uit de buitenkring.

Als leidinggevende kun je op de lege stoel plaats nemen en zo sturen of een stelling afronden.

Zorg dat je flink wat stellingen op voorraad hebt, dit voorkomt dat je snel bent uitgediscussieerd.

3. Als er vanuit de gemeente wordt geëvangeliëerd is het goed om deze avond dit te noemen en de jongeren op te roepen om hieraan mee te doen. Mogelijk kan er als er niet wordt geëvangeliëerd vanuit de gemeente iets worden opgezet.

4. Het is goed om halverwege en aan het einde van de avond te kijken naar de doelen. Zijn we op de goede weg? Hebben we al antwoord gekregen op de doelen?

Alternatieve opdrachten

Slotopdracht: Je kunt hier ook nadenken over de vraag aan wie zou ik deze boodschap makkelijk kunnen doorgeven? Denk daarbij aan familie, vrienden of werk.

5. Wachten tot Hij komt

Bijbelgedeelte

Lukas 12:35-48

Zingen

Psalm 37:2,3 en 6; Psalm 62:1 en 5

Eens zal op de grote morgen (TZE 29), Hoog omhoog, het hart naar boven (TZE 53)

Doel van de avond

Na deze avond...

1. weet je dat waakzaamheid en trouw de kenmerken zijn van een christen die op zijn Meester wacht.
2. beseft je wat het belang is van waakzaamheid in de tijd tot Jezus komt.
3. kun je concreet gedrag toepassen om wakker te blijven.

Deze doelen zijn bedoeld om focus aan de avond te geven. We beseffen dat er uit het Bijbelgedeelte andere lijnen zijn te trekken. Het is echter belangrijk om de jongeren met een samenhangende boodschap in aanraking te brengen.

Extra informatie voor de leiding

Focus

Wees waakzaam om bereid te zijn als de Zoon des mensen komt.

Omschrijving focus

Waakzaamheid gevoed door verwachting wordt gevraagd. Duidelijk komt aan de orde welke twee kanten dat heeft.

Toepassing: Verwachten wij Jezus' komst en blijkt dat uit ons leven?

Achtergrondinformatie

In het voorgaande komt aan de orde dat het aardse niet de hoofdzaak mag zijn. Het verwachten van de verzen 35 t./m. 48 sluit daar bij aan. De band met wat volgt is, dat Jezus scheiding maakt: niet ieder zal de goede weg bewandelen.

Algemene lijnen die in dit gedeelte oplichten

Verwachten, waakzaamheid, het zo dragen van verantwoordelijkheid zijn kernzaken. Het geloof vraagt inspanning en is Toekomstgericht.

Indeling

Het gedeelte bestaat uit 4 delen:

- I. vers 35 t./m. 38: de opdracht waakzaam te zijn.
- II. vers 39 t./m. 40: het onverwachte van het moment onderstreept.
- III. vers 41 t./m. 46: dat Hem volgen lijden vraagt en alleen dan tot heerlijkheid leidt.
- IV. vers 47 t./m. 48: de grotere verantwoordelijkheid van wie meer weet dan van wie minder weet.

Exegese

Vers 35-38

Een beeld uit het gewone oosterse leven: een meester komt terug van de bruiloft, en mag er op rekenen dat zijn dienstknechten - slaven, lijfeigenen - hem zullen ontvangen. Ze moeten dan ook wakker zijn, waakzaam.

Let op dat ze dit moeten laten merken door de lendenen omgord te hebben, de mantel door de gordel heen omhoog getrokken, om direct en goed te kunnen lopen. De uitdrukking vinden we in Exodus 12:11. De lampen brandend houden behoort ook bij gereed zijn, denk bijvoorbeeld aan de gelijkenis van de wijze en dwaze maagden. In het "Wees gij"- klinkt dat laatste met nadruk, precies als de herhaling in vers 40!

Groot is het voorrecht dat ze dan krijgen: hun heer zal ze een maaltijd voorzetten! Voor dienen wordt een woord gebruikt dat niet met de dienst van een slaaf samenhangt. Het komt terug in ons woord "diaken".

Wat de heer die thuiskomt doet gaat boven het aardse beeld uit, en wordt met nadruk gezegd: "Voorwaar" en: "Ik zeg u". Het wijst op het eeuwige leven, dat wel meer onder het beeld van een maaltijd wordt voorgesteld.

Het wordt ingeleid in vers 37 met het woord "zalig". De herhaling er van in vers 38 en 43 tekent het grote geluk dat het dienen van de Heere meebrengt!

Het precieze tijdstip van terugkeer is niet bekend, en kan ook in de derde of vierde wake van de nacht vallen.

Hoe laat dit is kan variëren afhankelijk van de Grieks-Romeinse of de daarvoor in Israël gebruikte Joodse telling. In beide gevallen is vooral de derde de lastigste omdat die na middernacht viel en veel van de mensen vroeg.

Wat we hier tegenkomen staat in een ander verband voor een deel ook in Mattheüs 24:42 e.v. De Heere Jezus gebruikte dezelfde lessen in verschillende context.

Vers 39-40

Het onverwachte van de komst wordt met een beeld duidelijk gemaakt: het komt als een dief, die om te stelen probeert de lemen muur 's nachts te doorgraven. Zie voor de nacht en waakzaamheid ook 1 Thessalonicenzen 5:2-9. Zou de eigenaar weten wanneer, dan zou hij er rekening mee houden. Met het onverwachte van de komst van hun Heere rekenen, dat moeten de discipelen (vers 22, 32, 41) doen! Het gevaar dat niet te doen vinden we ook in 2 Petrus 3:4, ook daar wijst het vervolg de goede weg.

Jezus is de "Zoon des mensen", vers 40, zoals Hij Zich ook in Lukas 9:22 noemde. Zie ook Daniël 7:13. Hij is echt Mens, maar tegelijk ook Gods Zoon door de Vader gezonden.

Vers 41-46

Petrus vroeg of dit voor alleen voor de kleine discipelenkring of voor allen – kennelijk hoorden meer mensen rondom Jezus het – bestemd was. Net zoals op andere plaatsen was Petrus hier woordvoerder. Mogelijk dacht hij, dat de meest naaste kring dit vermaan niet nodig zou hebben.

Jezus' antwoord ging daar direct niet uitdrukkelijk op in, maar gaf wel aan dat het over dienstknechten gaat die als huisbezorger de anderen op de juiste tijd van eten en drinken moet voorzien. Dat betreft mensen met een bijzondere verantwoordelijkheid. Indirect volgt dus wel een duidelijke reactie op Petrus' vraag: het betrof juist de twaalf. Zie ook de laatste opmerking bij de exegese van vers 47-48.

Ook hier worden twee kanten getekend: trouw en ontrouw, en daaraan verbonden:beloning of bestraffing: (1) Is hij trouw en voorzichtig en wordt hij zo bezig aangetroffen, dan is hij zalig. Zijn goed werk is teken van de band met zijn meester. Sterk - denk aan het: "waarlijk, Ik zeg u!" – klinkt de belofte, dat hij over alle goederen wordt aangesteld.

(2) Wie bij zichzelf – in zijn hart, het is niet openlijk - meent dat de meester voorlopig weg zal blijven en de situatie gaat misbruiken door mishandeling van de anderen – die hier met woorden genoemd die de band van vriendschap met hun heer uitdrukken - zal op onverwacht dag en uur verwijderd worden. Er staat een woord dat te vertalen is

met: “in tweeën gehakt”, “afgehakt”, en is wel opgevat als “onthoofd”. Die dienaar draagt geen zorg, maar misbruikt wel zijn macht. In de beeldspraak wordt ook dronkenschap genoemd. Dat staat regelrecht tegenover waakzaam verwachten! Hij wordt met de “ontrouwen” gesteld. Het “beginnen te” in vers 45 komt ook voor in 3:8, 4:21, 5:21 en 15:24, het verleent aan wat op gang komt nadruk.

Het ging in dit onderwijs om het geestelijk wel nuchter en waakzaam te zijn, ook elders in de Bijbel genoemd, denk aan Efeze 5. Het gevaar: geen verwachten, maar ongelovige ontrouw! Waar eerder in het hoofdstuk al tegen is gewaarschuwd: het leven hier en nu centraal stellen is de grondhouding van leiders die zo doen!

Vers 47-48

Meer weten betekent zwaardere bestraffing. Het beeld zegt: vele (niet: dubbele) slagen of weinige slagen. Het zegt niet dat de straf in het laatste geval op zich gering is – dat is de beeldspraak overbelasten en het blijven ook wel “slágen” - de bestraffing zal wel minder zal zijn.

Petrus en de kleinere discipelkring moeten zich hun grotere verantwoordelijkheid goed realiseren!

Aanwijzingen en antwoorden

Startopdracht. Het is goed om de twee mindmaps naast elkaar te zien. Wordt de Koning verwacht?

1a. De discipelen maken nadat Jezus is opgevaren naar de hemel mee dat ze worden vervolgd en dat ze moeten getuigen voor koningen en stadhouders.

b. Denk hierbij in het bijzonder aan vers 9-11. Laat de jongeren het verder concreet maken.

c. Jezus verwacht van Zijn discipelen dat ze Hem verwachten, zie vers 43. De ongelovigen wisten niet dat ze moesten waken, daarom zullen de slagen die zij krijgen minder zwaar zijn dan bij degenen die het wel wist, zie vers 48.

2a. Eigen antwoord.

b. Eigen antwoord.

c. Eigen antwoord.

d. Eigen antwoord.

e. Eigen antwoord.

f. Eigen antwoord.

3a. Eigen antwoord. Denk hierbij aan: werken in het huis, zorgen dat alles netjes is, met elkaar praten over hun meester.

b. Ze willen de meester eer bewijzen en zorgen daarom dat het huis helemaal netjes is.

c. De meester zal zich vereerd voelen dat zijn knechten zo voor hem willen werken ondanks dat hij er niet is..

d. Opmerking om te maken.

e. Ze verwachten hun meester en doen hun best voor hem ondanks dat hij er niet is. Dit stelt voor de vraag of wij onze Meester verwachten en voor Hem ons best doen ondanks dat Hij er niet is?

4a. De uitdrukking betekent dat Jezus komt op het moment dat wij Hem niet verwachten. De kanttekeningen bij 1 Thessalonicensen 5 vers 2 zeggen: 'Daarmede wordt geleerd dat Hij onverhoeds en onverwachts komen zal,

namelijk ten aanzien van de wereldse mensen, gelijk het volgende verklaart; 1 Thess. 5:3 want de godzaligen moeten daarnaar altijd verlangen, en daartegen op hunnen hoede zijn'.

- b. De gelovigen verwacht als het goed is de komst van Jezus, de ongelovigen gelooft – als hij het al weet – niet dat Jezus terugkomt en drijft er de spot mee.
- c. Eigen antwoord. Met kinderen des lichts wordt bedoeld dat ze naar Gods wil luisteren en hun Vader gehoorzamen.
- d. Eigen antwoord.
- e. Een kind van het licht verwacht de Heere Jezus en luistert naar wat God wil. Een kind van de duisternis doet precies het tegenovergestelde namelijk de Heere Jezus niet verwachten en niet luisteren naar wat God wil.

5a. (1) Dat is de christen die zijn licht laat schijnen in deze wereld, in getrouwheid aan zijn Meester.

(2) Dat is de christen die zijn licht niet laat schijnen in deze wereld, ondanks dat zijn Meester daartoe heeft opgeroepen.

(3) Dat is de christen die het Evangelie nog niet begrijpt.

b. Eigen antwoord.

Slotopdracht. Het is eventueel ook mogelijk om er meer te maken zodat de jongeren het ook kunnen uitdelen.

Brug naar inleiding

1. Zorg ervoor dat bij het maken van de inleiding de doelen duidelijk naar voren komen zodat op die manier jongeren gaan nadenken over het thema.

2. De stichting Open Doers heeft in het jubileumjaar 2015 en het jaar 2016 gewerkt met het thema 'Wees wakker', hierbij hebben zij vijf W's: Wees wakker, Weet wat er gebeurt: nieuws, verhalen, Word niet bang of boos, Weet wat de Bijbel erover zegt, Wees betrokken: bid, geef, ga. Zij hebben ook een boekje uitgegeven met dezelfde titel, 'Wees wakker!'. Deze is gratis te bestellen via www.opendoors.nl/weeswakker en kan eventueel worden meegegeven aan de jongeren.

3. Bij dit thema kan ook de Nederlandse Geloofsbelijdenis artikel 37 worden gebruikt waarin staat: 'Daarom verwachten wij dien groten dag met een groot verlangen, om ten volle te genieten de beloften Gods, in Jezus Christus, onzen Heere'.

4. Het is goed om halverwege en aan het einde van de avond te kijken naar de doelen. Zijn we op de goede weg? Hebben we al antwoord gekregen op de doelen?

Alternatieve opdrachten

Startopdracht. Het is opvallend dat in de tijd van de apostelen en de vroege Kerk de Heere Jezus werd verwacht, sommige mensen gingen zelfs niet meer werken omdat de Heere Jezus spoedig zou weer keren. Het is goed mogelijk om hiermee de avond te beginnen en vanuit dat perspectief de twee mindmaps te laten maken.